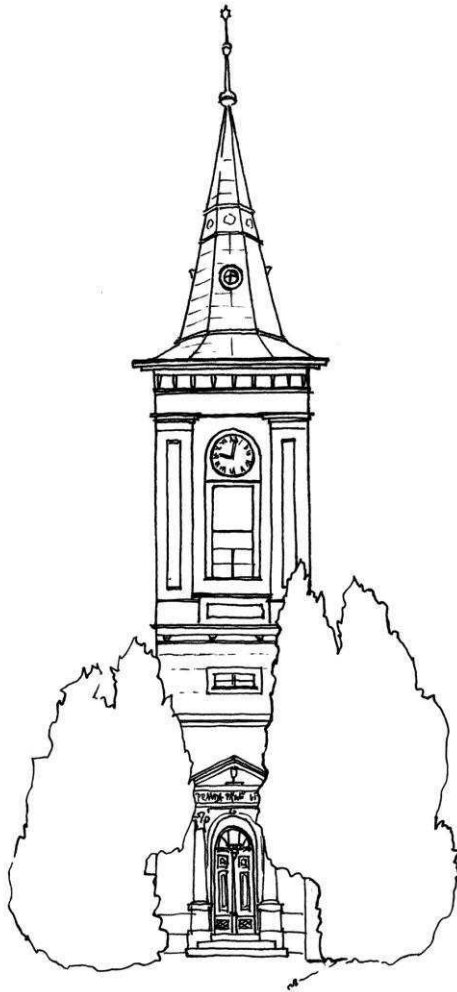

7/2012

BRNEŇSKÝ EVANGELICKÝ MEŠIČNÍK
SETKÁVÁNÍ

Farní sbor Českobratrské církve evangelické v Brně I

Betlémský kostel a kostel J. A. Komenského (Červený kostel)
 Opletalova 6, 602 00 Brno, tel: 542 211 453, 542 210 332
 email: ccebrno1@atlas.cz, **<http://www.cervenykostel.cz>**
 kazatelé: Jiří Gruber a Olga Tydlitátová, faráři
 seniorátní faráři: Jiří Šimsa a Marta Židková
 kurátor: Václav Matoulek

Farní sbor Českobratrské církve evangelické v Brně II

Blahoslavův dům, Lidická 79, 602 00 Brno, tel: 541 212 469
email: brno-ii@evangnet.cz, **<http://brno-ii.evangelnet.cz>**
kazatelé: Jaroslav Vítek a Alexandra Hauserová, faráři
kurátor: Jaroslav Kučera

Farní sbor ČCE v Brně - Husovicích

Netušilova 26, 614 00 Brno, tel: 545 212 420
email: husovice@evangnet.cz, **<http://www.ccehusovice.cz>**
kazatel: Štěpán Hájek, farář
kurátor: Vladimír Zikmund

Farní sbor ČCE v Brně - Židenicích

Kostel Jílkova 74, fara Konečného 8, tel: 530 324 052
email: zidenice@evangent.cz, **<http://zidenice.evangnet.cz>**
kazatelé: Pavel Kašpar a Romana Špačková, faráři
kurátor: Miroslav Maňák

Diakonie ČCE – středisko v Brně

Hrnčířská 27, 602 00 Brno, tel: 549 242 279, 541 248 401
email: brno@diakonie.cz **http://brno.diakonie.cz**
ředitel: Jan Soběslavský

**Evangelická akadémia,
Vyšší odborná škola sociálne právni**

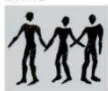
Opletalova 6, tel: 542 221 741, email: vos@eabrno.cz

Střední zdravotní škola Evangelické akademie

Šimáčkova 1, 542 213 593, email: cszs@eabrno.cz,

<http://www.eabrno.cz>

ředitelka: Hana Svobodová

Setkávání – brněnský evangelický měsíčník. Ročník 2012 (XIV). Vydávají sbory Českobratrské církve evangelické Brno I a Brno II. Odpovědní redaktoři: Jří Gruber, Jaroslav Vitek. Obálka Iva Tůmová. Registrováno pod číslem MK ČR E12109. Doporučená cena jednotlivého čísla 12 Kč. Roční předplatné 120 Kč, sponzorské 150 Kč. Redakce: 602 00 Brno, Opletalova 6. Vychází 10x ročně s finanční podporou statutárního města Brna.

Léto, to jsou pro mě, milí čtenáři, pořád ještě ze všeho nejvíc prázdniny, i když už nepatřím mezi děti školou povinné a mezi studenty jen zlehka. Prázdniny (a ještě ke všemu letní)! Když se to slovo vysloví nebo i když si ho třeba jen pomyslím, zvedne se v mé hlavě doslova přívalová vlna asociací: moře, koupání kdekoliv a kdykoliv, dlouhé večery, kanoe na řece, výlety v horách, stany na louce, děti na rozcvičce, vůně očouzeného kotlíku a opalovacího krému, vyspávání, senoseč, třešně, meruňky, melouny, houby, zavařování, návštěvy hradů a zámků, cesty do dálek i na známá místa... Ale dodávám taky odřená kolena, nosy i kokosy, spálená záda, štípance od komárů, zmijí kousnutí, (domněle) vztekklé lišky, zpožděné vlaky, píchnuté pneumatiky všech možných vozidel... A zalévání záhonků a stříhání trávy a vedro k zalknutí nejen v tramvajích, ale i na pracovišti a hrozící povodně a ... To všechno a krom toho ještě mnoho jiného jistě sami dobře znáte a prožíváte nebo přežíváte sami či třeba prostřednictvím starostí o své děti a vnoučata, které rukou společnou a nerozdílnou v létě páchají nejrůznější nebezpečná alotria. Jestli máte léto rádi nebo nerádi, musíte rozhodnout sami. Léto má ale jednu nespornou výhodu: je víc času na čtení. Alespoň v mých představách k létu neodmyslitelně patří knihy. Ať už se člověk jen zmoženě povaluje někde ve stínu, ať už své tělo vystavuje slunečním paprskům na pláži nebo na zahradě na dece, ať už leje jako z konve a je chladno a nevlídno, dá se číst. A to je něco, co mě na létě hrozně moc baví. Na letošní léto se jako čtenář těším obzvlášť. Poprvé po osmi letech mě nečeká žádné stěhování, zkoušky, státnice ani nástup do nového zaměstnání. Takže letos ani katalog IKEA, ani množství knih, sehnanych s jazykem na vestě podle seznamů více či méně povinné literatury, letos žádné biflování a čtení v co největší rychlosti. Ne ne, letos to bude jiné! Letos ke svým stálícím (Bible, Agenda ČCE a Modlitby vydané v Kalichu) můžu do krabice pod nočním stolem přihodit i něco, nač mám právě sama chuť. Trochu mě ta nečekaná volnost zaskočila, že až skoro nevím, po čem sáhnu, a nejspíš to bude několik titulů zároveň. Určitě tam bude Jirotkův Saturnin, nad kterým se dovedu pokaždé znovu nahlas rozesmát. A taky asi Modlitba argentinských nocí od Marka Váchy, kterou jsem dostala u příležitosti ordinace a která mě při každém čtení znovu inspiruje. A možná kniha britského liberálního rabína Lionela Blue Zadní vrátka do nebe, protože je vtipná a přemýšlivá zároveň. Hm, a dál? Ne že bych neměla co číst, naopak, knížek, které bych si přečetla s radostí, je dost a dost! Jenže to dost a dost je na jedny prázdniny přece jenom hodně, i když jsou to ty letní. Takže to budu muset nějak probrat...

Pokud máte nějaké vlastní tipy na prázdninové čtení, ať už oblíbené knížky, které jste četli mockrát, nebo novinky, o které se chcete podělit, budu ráda, když mi je prozradíte, abych ten výběr neměla tak složitý. Přeju vám i sobě, aby na dobré knížky zbylo o prázdninách mezi těmi výše uvedenými radostmi i strastmi dost času.

Saša Hauserová

Jak jsem si užil muzejní večer

Červený kostel mě svým zevnějškem vždy poněkud odpuzoval, a snad proto jsem v něm nikdy nebyl. Připadal mě poněkud německý. Uvnitř jsem byl příjemně překvapen. Skromný interiér sboru Českobratrské církve evangelické se podstatně lišil od honosných římskokatolických svatostánků. Zaujalo mě, že se zde návštěvník doví vše podstatné o historii českobratrské církve od počátků až do současnosti a v křestní kapli i mnohé o historii kostela. Hltal jsem informace o Žerotínech, kteří České bratry podporovali a hlásili se k nim, neboť byli majiteli i našeho městečka. Jako u vytržení jsem stál před epitafem Magdaleny ze Zástřizl, manželky Fridricha ze Žerotína, a studoval ikonografické vysvětlení náhrobního obrazu.

Fejeton Jiřího Smutného, Deník 21.5.2012

BYLO

Noc kostelů – úvodní bohoslužby

Noc kostelů v Červeném a Betlémském kostele

Do noci kostelů se letos opět zapojily oba naše kostely. V Betlémském kostele se varhanní koncerty střídaly s prezentacemi o historii kostela, písněmi ze zpěvníku Svítá a divadelními scénkami Ester v podání skautského oddílu. Přes již tradiční deštivé počasí zde napočítali 1 700 návštěvníků.

Červený kostel navštívilo celkem 6 200 lidí, avšak kostel doslova praskal ve švech při dvou půlhodinách, kdy se prostorem rozléhaly písně z muzikálu Jesus Christ Superstar v provedení herců Evy Ventrubové a Roberta Jíchy z Městského divadla Brno. Plno bylo i při úvodním slově k výstavě Morava tolerantní. Třicet panelů je rozvěšených podél stěn chrámu. Na nich historie kostelů a dalších evangelických památek na jižní Moravě (řada z nich je dnes užívána katolíky) podává textem i obrazem svědectví o zápasu za svobodu vyznání v 15. a 16. století. Výstava v kostele potrvá do začátku července. Druhá prezentace se zabývala historií evangelíků v Brně. Návštěvníci si mohli také prohlédnout nabídku výrobků střediska Diakonie ČCE a křestní kapli, na kterou se stálo ve frontě. Také hudební program byl bohatý. Vedle již zmíněných písní z muzikálu na kůru zpíval také Brněnský ekumenický sbor, tři půlhodinky zněla prostorem varhanní hudba v podání Stanislava Hellera, Pavla Janečka a Ondřeje Maňáka. Program zakončila půlnoční bohoslužba. Dík patří všem, kteří se zasloužili o tuto velmi úspěšnou propagaci našeho sboru určenou brněnské veřejnosti.

Jan Franců

Noc kostelů v Blahoslavově domě

Na dva tucty zvonků a zvonečků začalo znít pět minut před šestou odpoledne v Blahoslavově domě – lze si být jist, že takovým počtem neoplývá žádná ze zvonnic sesterských brněnských církví. Ale už předtím si děti i dospělí zkoušeli dovednost v holandské stolní hře (sjoelback). A ti, kdo přišli později (možná i proto, že ty zvony slyšeli, kdo ví), tu našli zajímavé jednotlivé části programu, zajímavě sestavené. Úspěšné vystoupení americké a české varhanice, sólistů ovládajících klasické i nevídané nástroje, zpěv, přehledné informace o činnosti brněnské

Diakonie. Z té se navíc stala příjemkyně výnosu za průběžně nabízené a přijímané palačinky. Byly horké a chutné, není divu, že spolu s horkými nápoji si získaly v chladném, deštivém večeru velkou oblibu. K nabídce se přidaly chvíle tichého soustředění k naslouchání krátkým homiliím, které spolu s programem celého večera připravila sestra farářka Saša Hauserová; po začátku večera a před jeho závěrem se tím vyčlenil čas účastníků pro zvěstování, které představuje v kostele nejvlastnější činnost. Mimochodem: účastníků i letos docela přibýlo, oproti minulému roku přibližně o třetinu.

Jaroslav Vítek

Noc kostelů v Brně - Židenicích

Také náš sbor se připojil k Noci kostelů. Otevřeno jsme měli od 18 hodin a prostorem kostela, modlitebny i přilehlé zahrady prošlo cca 430 návštěvníků. K vidění byly nejen prostory (kostel, sál v modlitebně, zrekonstruovaná místnost pro mládež a děti v suterénu), ale také výtvarná díla dětí z ateliéru, který sídlí na faře, dále divadelní představení SPLAVU (Společnosti přátel literatury, věd a umění) Nedá se nic dělat. Tento kus byl ostatně zlatým hřebem večera, a to nejen pro skvělé výkony herců-amatérů, nýbrž pro netradičně a vtipně podaný výklad českých dějin.

Byli jsme pozváni i k poslechu, a to varhanní hudby, doprovodů písní z evangelického zpěvníku, jak je slýcháme při bohoslužbách (u varhan byla jedna z našich výborných varhanic, Michaela Kubelová). Kytarový recitál připravil bratr Emil Hladký, kterého vídáme při bohoslužbách jen v teplých měsících v roce, chladnější tráví v Barceloně, kde dlouhá léta žil a pracoval v emigraci. Jsme rádi, že se vrátil a našel své místo v našem sboru. Ještě za denního světla zazněla v kostele nezvyklá hudba akordeonového orchestru Jaroslava Zámečnicka. Zaslechli jsme známé melodie, jak je vskutku neznáme. Farářka Romana Špačková se věnovala dětem, které si přišly hrát (hry se sladkou odměnou). Pak je farář Kašpar pozval na Večerníček. Uslyšely napínavé vyprávění o králi Davidovi, který se potkal s králem Saulem v jeskyni, kde ho mohl zabít, ale neudělal to (dětí, ale i někteří dospělí při vyprávění ani nedýchali). Pod pergolou mohli příchozí ochutnat jídla z biblických dob (tvaroh s kapary, olivami, humus i máslové medailonky a samozřejmě víno i vodu). Počet návštěvníků nás opět překvapil, bylo jich dvojnásobné množství oproti loňsku. Kupodivu nepřevažovali „sběrači zvířetek“, ale zvědavci a zvědavci. Docházelo k zajímavým rozhovorům mezi průvodci ze sboru a návštěvníky zvenku. Někteří byli zklamáni, že nenabízíme mešní víno, jiným se líbil architektonicky čistý kostel, lidé z nejbližšího okolí prozradili, že u nás nikdy nebyli a nedovedli si představit, co se za vraty kostela skrývá. I k tomu je Noc kostelů dobrá.

Noční ztišení s meditací, při světle svíček a zpěvu písně V temnotách našich dnů zapal oheň, který nezhasíná v nás, jak ji zpívají v Taizé, vedla farářka Romana Špačková. To už nás byla jen hrstka, převážně ti, kdo celý večer připravili a provázeli jím. Rozcházelí jsme se unaveni, ale potěšení zájmem návštěvníků a s nadějí, že i takto může Světlo prozařovat do našich dnů.

Jana Kašparová

Noc kostelů 2012 v Brně - Husovicích

Jako již tradičně, opět nám poněkud mařilo plány počasí, které bylo dosti vrtkavé. Sem tam sprchlo, ale naštěstí nenastal trvalý déšť jako loni. Zahajovací zvěstování proběhlo ve srubu, farář mluvil o tom, že můžeme žít jako děti světla (Ef 5,8-10). Výstavu obrazů Radky Zábojové jsme museli zrušit, autorka se obávala, že by obrázky na farním dvorku mohly zmoknout. Ale to už se grilovalo a čepovalo, přicházeli příchozí a užívali pohostinství naší zahrádky. Na představení divadlo DNO Svět podle Fagi se srub zcela zaplnil a Jiří Jelínek s Martinem Evženem Kyšperským si užívali zasloužené ovace. Také druhé představení tohoto divadla, které pod názvem Hospodin svérázným způsobem interpretovalo biblické příběhy, mělo obrovský úspěch. Dalšími body programu bylo zpívání písniček ze zpěvníku Svítá, přednáška Michala Hadlače o minulosti sboru a promítání filmů, které byly o našem sboru natočeny Českou televizí. Ač jsme oproti jiným kostelům zastrčení v nenápadné ulici na periferii, příchozí přicházeli až do půlnoci.

Štěpán Hájek

Jak jinak na Blažkov než s pláštěnkou a s Blahoslavákem...

Tradičně první či druhý víkend v červnu se k nám můžete přidat a prožít tři dny na Blažkově. Co sebou? Holiny a příšiplášť.

Ale to nestačí. Hlavně chuť být spolu, něco tvořit, občas i vařit. Do noci zpívat a ráno se usmívat. Že nám už každoročně bubnuje déšť na plechovou střechu chatičky, to už nikoho nepřekvapí. A děti od věku tří let skotačí, na

mokré trávě si užívají všech radostí a kouzel, které lesní prostředí skýtá. Letos nás přivítal nový pohled na tábor. Něco ubylo, něco přibýlo. Zdá se, že je to tak dobré.

Náš pobyt začal v pátek v podvečer buřty. Jen co jsme doopékali a olízali si prsty, začalo pršet. Jak jinak. Hezké bylo, že oba večery jsme se přenesli do úplně jiných světů. V pátek jsem zavzpomínala na své dvě cesty na Ukrajinu, promítla fotky z dětských domovů, které jsem navštívila, a seznámila přítomné s účelem těchto i dalších cest. V sobotu večer jsme se ocitli v největším městě Spojených států, které leží na dvou sousedních ostrovech, Manhattanu a Long Islandu, severně položeném poloostrově Bronxu a třetím poloostrově na jihozápadě, Staten Islandu. Město na levém břehu řeky Hudson vděčí za svůj rozkvět především pozoruhodné poloze: tři ostrovy vytvářejí přirozenou ochranu, která působí jako hráz před Atlantským oceánem.

Město bylo založeno v roce 1626 pod názvem Nový Amsterdam německým kolonizátorem v nizozemských službách Petrem Minnewitem. V roce 1644 dobyli Nový Amsterdam Angličané a překřtili město na počest hraběte z Yorku na New York. Po vyhlášení nezávislosti Spojených států se stal New York prvním sídlem vlády Unie. Na konci 18. století byla zahájena plánovitá výstavba městské sítě, a to především Manhattanu, který je pro mnohé synonymem New Yorku. Manhattan se dnes rozděluje na čtyři zóny: Uptown, Harlem, Midtown a Downtown.

Neexistuje žádné město na světě, které by se v tomto století stalo zosobněním tolika snů a nadějí jako New York. Socha Svobody vysoká 46 metrů, té patřil první pohled více než 10 milionů přistěhovalců, kteří přijížděli do New Yorku po moři. Kdo by se divil, že je dnešní New York kotlem mnoha kultur. Toto a mnoho dalších zajímavostí jsme se dozvěděli díky tomu, že Petr a Lenka Floriánovi v dubnu strávili u svých přátel v NY tři týdny a o své zážitky se s námi bohatě podělili. Usínali jsme s pohledem na mrakodrapy a některým se o nich pak v noci i zdálo.

Celou sobotu přšelo. Jak jinak. Ale k večeru jsme přece jen rozdělili našich dvacet pět dětí do čtyř skupin na pořádnou bojovku, kterou připravily Maruška s Jančou. Děti se zapotily, než našly velký poklad ukrytý v blažkovské truhle. Byla zamčena čtyřmi zámky, a to ne ledajakými, ale s číselnými kódy. A zde

se čtyři družstva podivila nejvíce, protože aby se truhla mohla otevřít, muselo každé družstvo vydat svůj číselný kód, který během bojovky seskládalo. Bylo jasné, že není vítězů ani poražených, ale že ke zdárnému konci vede jen spolupráce.

V neděli ráno nečekaná proměna. Nepršelo. To, co máme všichni na Blažkově nejraději, se nám splnilo. Svěží, krásná a provoněná ranní cesta do kostelíčka. Pak kázání naší farářky Saši H. Jestli někdy vnímáte svoji vlastní rodinnou situaci jako složitou, pak si poslechněte, co všechno musel Mojžíš řešit se svými sourozenci Áronem a Miriam. A další průšvih. Jeho manželka a její původ. Všechny nás to pěkně vtlačilo do dřevěných lavic. Cituji názor jednoho z mládežníků:

„Tohle kázání se mi líbilo o dost více než jiná kázání. Tento příběh jsem vůbec neznal a nejspíš jsem nebyl jediný. Většina kázání je totiž pořád o stejných věcech dokola (jak byl Noe statečný a jak bychom si z něj měli brát příklad..... Asi nejvíc mě zaujal konec - jak si to s reptaly Pán Bůh vyřídil po svém.“

A kdo se to chce dozvědět, ať se obrátí na Sašu, neboť to je ten správný zdroj. Rozechvělí i nadšení z kostela přicházíme do tábora. A prší. Jak jinak!!! Co dodat? Že i tak stojí za to na Blažkově být. Tak výborná jídla jako vaří Josef s Janou za pomoci několika neodbytných asistentů opravdu nikde jinde nedostanete. To se nedá popsat, to musíte zažít. A spoustu dalších krásných chvil. Tak neváhejte a příští rok s námi a s kapkami deště...

Věra Osvaldová

EVANGELICKÉ KOSTELY

Toleranční kostel v Prosetíně

Prosetín u Bystřice nad Pernštejnem patřil kdysi k evangelickým obcím a měl také evangelickou vrchnost. Třicetiletá válka přivedla ves na pokraj záhuby. Protireformace, i když zde zasahovala, neměla v kopcích tak veliký vliv, přesto prosetínští skrývali různě zakázané knihy, třeba i ve hnojišti, a konali tajná shromáždění v jeskyni na Páleninách, napsali také jednu z petic o povolení evangelického vyznání. Někteří byli i vězněni, ale brzy je vysvobodil toleranční patent. Unikátní jsou toleranční přihlášky, kdy se celá obec přihlásila k reformované církvi h.v. a také celý sousední Bolešín, z poloviny Brťov, Louka a Tasovice. Už v roce 1782 (od 10.3. do 26.10.) si sbor postavil toleranční modlitebnu. Pastoři se většinou často střídali. V roce 1847 místní modlitebnu opravili a částečně rozšířili a v roce 1897 přistavěli ke kostelu čtyřbokou novorenesanční věž se čtyřmi zvony. Faru z roku 1784 nahradili v roce 1892 novou farou a další velká investice patřila novým

varhanám (1912). Opravy chrámu probíhaly i v letech 1920, 1972 a v osmdesátých letech si pořídili elektrické vytápění. Interiér kostela zůstal toleranční a má nepříliš častou ohrádku kolem stolu Páně.

Kolem modlitebny byl v toleranční době vybudován hřbitov, sbor měl i církevní školy v Prosetíně a v Bolešíně, později veřejné. K farnosti patřili i evangelíci v Rovečném (samostatní od r.1813) a v Olešnici (1881). Nyní má sbor kazatelské stanice v Bolešíně a Nedvědicích.

Je třeba si připomenout nesobeckost sboru, který přivítal vznik ČSR v roce 1918 sbírkou ve prospěch vdov a sirotků po padlých legionářích. Známe i další sociální aktivity sboru pro chudé a sociální ústavy. Za II. světové války se sbor podílel na odboji s centrem na faře.

Po válce nastoupil v Prosetíně mladý vikář Jan Pokorný (1945-1952), pozdější dlouholetý farář v Brně I, nyní téměř 94letý čilý důchodce, který nás stále překvapuje svým věděním. Ještě si řekneme, že zde působil i se svou manželkou Dr. Milenou Šimsovou farář Jan Šimsa (1963-1975), tady ztratil státní souhlas. Za minulého režimu byl vězněný. Nyní žije v Brně.

Jiří Novák

Zvonice

Nastává doba vytoužených dovolených. Věřím, že se budete také pohybovat po naší podmanivé krajině, a tak budete moci v obcích a také dědinkách vidět různé zvonice a zvoničky postavené z různých materiálů, které jsou už dávno neodmyslitelnou součástí krajiny. Podobné stavby u nás známe už od 15. století, mnohé zanikly, v současné době je jich kolem čtyř set. Zvonice zvoní k ranní, polední a večerní modlitbě, oznamují úmrtí obyvatel obce, ale jejich základním úkolem bylo ohlašovat požáry a jiná nebezpečí. Tam, kde je kostel s věží a zvonom, funkci zvonice plnily kostely.

Známe i evangelické zvonice. Nejstarší na Moravě z roku 1857 je, dle historických záznamů, na evangelickém hřbitově v Borkovanech, ve Velké nad Veličkou z roku 1902 a také v Javorníku nad Veličkou z roku 1733, ostatně také na bývalém hřbitově, o kterou pečuje evangelický sbor. Tyto evangelické stavby nepatří tak úplně ke zvonícím, o kterých hodlám dnes psát. Někdy je možné, a to se stává často, zaměňovat zvonice a kapličky.

Zvonice měly obce povinně stavět po vydání Ohňového patentu z 21. srpna 1751 Marií Terezií. Patent obsahoval třicet článků s hlavním nařízením ohlašovat zvoněním vypuknutí požáru, zvon měl být v každé obci, na návších měly být rybníčky pro dostatek vody k hašení a měly se sázet stromy pro větší odstup obydlí. Vzhledem k tomu, že se

vrchnostem nechtělo stavět tyto někdy nákladnější stavby a dodržovat další předpisy, císař Josef II. 24. září 1787 patent své matky ještě zpřisnil.

První primitivní zvonice byly stavěny z kůlů, z kamene, a postupně se dospělo až ke zděným i dřevěným zvonickým, jak je známe dnes, a to v podobě věžičky nebo věže se zvonem umístěným v horní části. Ve spodní části je za vstupními dveřmi prostor, kde se mohl zvoník za nepříznivého počasí schovat a kam si mohl ukládat pomůcky pro údržbu zvonice. Nebývá tam žádný oltář, protože se nejedná o sakrální stavbu. Zvoníkem býval muž, později i žena, které si vybralo vedení obce z uchazečů, kteří získali dokonce něco podobného jako pracovní smlouvu. Takže zvonice z doby vydání patentu, a těch byla většina, v žádném případě nepatřily a nepatří církvi. Nad vstupem do zvonice je často umístěn výklenek s postavou sv. Floriána, patrona hasičů. A tady už se dostáváme zřejmě do legend. Onen světec se narodil někdy ve třetím století na území Horního Rakouska, které patřilo k Římské říši, dosáhl i vysoké vojenské hodnosti. Potom se pokusil zachránit za krutého pronásledování císařem Diokleciánem několik desítek uvězněných souvěrců. Jeho plán byl však prozrazen a Florián skončil ve vězení a pak utopený v řece s kamenem uvázaným kolem krku. Umíral ve vodě tolik potřebné k hašení požárů. Jeho atributem je nádoba s vodou zalévající oheň.

Úplně novodobým uměleckým dílem je kovová socha tohoto světce na Moravském náměstí (č. 6) u novorenesanční budovy Nejvyššího správního soudu, kde za minulého režimu sídlili hasiči. Málokdo si bez upozornění uvědomí, i když je dílo dobře viditelné, prolínající se legendární minulost s uměním dnešní doby.

Jiří Novák

BIBLICKÉ ZAMYŠLENÍ

Žalm 121

Pozvedám své oči k horám: Odkud mi přijde pomoc? Pomoc mi přichází od Hospodina, on učinil nebesa i zemi. Nedopustí, aby uklouzla tvá noha, nedříme ten, jenž tě chrání. Ano, nedříme a nespí ten, jenž chrání Izraele. Hospodin je tvůj ochránce, Hospodin je ti stínem po pravici. Ve dne tě nezasáhne slunce ani za noci měsíc. Hospodin tě ochrání ode všeho zlého, on ochrání tvůj život. Hospodin bude chránit tvé vycházení a vcházení nyní i navěky.

Žalm je označen jako píseň k pouti. Snad to byla píseň poutníků, kteří žili v odloučení a jednou do roka chodili pravidelně do jeruzalémského chrámu. Tito poutníci si písně (žalmy) zpívali na svých poutích, aby se jimi nechali povzbudit. A protože my jsme také svým způsobem poutníci, mají i nám tyto žalmy co říct. Také se na svých cestách někdy ocitáme v určitém ohrožení, nebezpečí, kde se může přihodit cokoliv a potřebujeme povzbudit a dodat sílu...

Pozvedám své oči k horám. Odkud mi přijde pomoc? Otázka, ve které lze spatřit i určitou nejistotu, nestabilitu, pokušení... Může to být i obraz naší osobní zbožnosti, kdy se čas do času podíváme vzhůru, abychom našli ten správný zachytný bod. Někdy totiž vidíme výšiny, které se nám mohou jevit velmi slibně a lákavě – jsou jimi například prestiž, moc, bohatství, kariéra, pohodlí, šťastný život a mnoho dalších vrcholů, které jsou metami mnoha (s námi) putujících poutníků. Proto bývá tato otázka na místě. Odkud mi přijde pomoc? Co z toho všeho je skutečně ten můj správný směr a cíl? Kam putuji? Co je můj vrchol a kam vlastně chci dojít?

Ale jak se zdá, tady je poutníková víra pevná a jistota jen jedna jediná, jak popisuje žalmista – pomoc mi přijde od Hospodina, který stvořil nebesa i zemi! To je vyznání víry a zároveň spolehnutí se na toho, který to vše učinil, který je tím nejvyšším vrcholem v poutníkově životě a jediným cílem – dojít až k němu, na setkání s ním, přes překážky. I my jsme díky své víře schopni rozpoznat ten správný směr a cíl. Všechno ostatní, co se pokouší o naši přízeň, je jen klam. Skutečná pomoc mi přichází od Hospodina, když jsem obrácený tím správným směrem, když je můj pohled nasměřovaný k opravdovým výšinám, k opravdovému vrcholu, kterým je Kristus.

Poutníková pouť se najednou stává zaslíbením a požehnáním na cestě – ten, jenž mu přichází na pomoc, jej chce totiž také chránit. Toto ujištění se týká hlavně těch situací poutníkovy putování, kdy se ocitne v nebezpečí, kdy může mít strach a pociťovat samotu, opuštění. Zároveň nám to napovídá, že putování nebývá vždy snadné, ale Hospodin je jako hlídač, který nespí ani nedřímá, který je aktivní. Ten, který bdí, je přece symbolem pastýře. Je to přece ten, který chránil svůj lid. Je to ten, který svůj lid vedl, vyvedl z nesnází, z otroctví, který dává novou zem a nové podmínky pro nový život. Je to Hospodin, který dává našemu putování smysl, skrze Ježíše Krista. Jeho utrpením, smrtí i vzkříšením nám ukázal cestu, novou zem, nový Jeruzalém. To je ta cesta, kterou putujeme, a cíl, kterého chceme dosáhnout.

Hospodin je ochráncem, je stínem po pravici – je na té správné straně, ve stínu Nejvyššího není proč se bát. Pravice je zároveň čestné místo pro věrného služebníka, po pravici mívá panovník vojenského ochránce, ale je to místo také pro soudního obhájce – je to místo Kristovo po pravici Boží, jak vyznáváme ve vyznání víry – sedí na pravici Boha Otce Všemohoucího...

Hospodin je tedy ochráncem života – protože tak jako je jeho Stvořitelem, tak je také jeho ochráncem a dokonce i zachráncem!

Hospodin bude chránit tvé vycházení a vcházení nyní i navěky.

Vycházení a vcházení, co to znamená? Pokud nejsme na cestě, jsme v bezpečí svého domova. Ovšem tady není myšleno bezpečí našeho domova mezi vycházením a vcházením, ale dům Boží. Je to místo u Boha a s Bohem v jeho svatyni. I doma totiž potřebujeme Boží ochranu, i tam jsme jakoby na cestě se svými svěřenými úkoly a povinnostmi.

A to platí „nyní i navěky“, tedy je tu nastíněna časnost, ale i věčnost. V tomto smyslu zaznívá z posledních slov žalmu jakási naděje a povzbuzení Boží ochrany, která má přesáhnout i toto naše pozemské působení.

Hospodin, který chrání, posílá Krista, který vysvobozuje. A i když někdy reptáme na svých poutích, stejně jako Boží lid na poušti, tak toto zaslíbení tu pro nás je a stále platí. Lid, který byl vysvobozen ze zajetí, koresponduje s námi a s naším vysvobozením od hříchu skrze Pána Ježíše Krista. Pokud takto věříme, tak máme naději, která teprve dojde svého naplnění a která přesahuje naše lidské bytí a my nemusíme mít strach a obavy. Máme naději, že budeme zachráněni, že budeme spaseni. A tuto naději nám nemůže nikdo vzít, protože se zakládá na naší víře v živého Krista, který je naším zachráncem. Svým životem nám ukázal směr cesty, kudy se máme vydat, abychom tu jako poutníci jen tak bezcílně nebloudili.

MODLITBA

Pane Bože, děkujeme za tvé ujištění, že náš život, který jsi stvořil, je pod tvou ochranou. Děkujeme za Krista, kterého jsi poslal, abychom nebloudili. A prosíme tě za naše vycházení i vcházení, kdy v době našich pracovních povinností jsme v odloučení od tvého slova. Prosíme, abychom nezapomínali na tvé milostivé ujištění. Neselhávali ve své zbožnosti a nepoohlíželi se po jiných návrších. Pane, prosíme tě, abys byl vždy naší cílem, počátkem i koncem, naší první i poslední myšlenkou na naší cestě životem. Amen.

Autorkou zamyšlení je **Pavčina Lukášová** (37 let), která pochází ze Vsetína. Je druhým rokem farářkou v Hranicích na Moravě. S manželem Romanem, který je vojenský kaplan, má tři děti. Teologii studovala dálkově v době, když byla doma s dětmi. Splnil se jí tím dávný sen. S nástupem na sbor chvíli váhala, ale už teď podle vlastních slov ví, že je Pánu Bohu za tuto životní zkušenost moc vděčná.

OSOBNÍ SVĚDECTVÍ

„Vzhůru, pojd'te k vodám, každý, kdo žízeň má...”

Je možné setkat se s Bohem ještě jinak než v jeho Slovu, mluvené modlitbě, písni či tichu? Ano. Bůh má nekonečné množství cest, kterými nás k sobě zve. Směla jsem jej poznat jako Boha úžasně tvořivého, blízkého, stále překvapujícího.

Před pár dní jsem odjížděla z Brna jako vymačkaný citron, vyždímaný hadr, tak unavená, že jsem skoro pochybovala, zda je možné za ty necelé čtyři dny, které jsem dostala, pookrát. Vlastně jsem ve své únavě pochybovala, že mě Bůh může znovu naplnit, obcerstvit, nasytit do dalšího boje všedního života. On mi to však nevyčítal, čekal na mě.

Do Dolan se ten květnový čtvrtek sjelo přes třicet žen různého věku a to krátké večerní představování moc radostné nebylo. Ženy si přivázely nejružnější bolesti, trampoty a trápení a toužily po odpočinku v Boží blízkosti. Ten večer začalo naše ticho – silencium, ve kterém jsme se každá sama učila

znovu chodit s Pánem. Byly jsme pozvány k prostřenému stolu potrawy pro tělo i pro duši. Naším úkolem bylo přijímat. Měly jsme přestat obskakovat fyzicky i v myšlenkách ty ostatní kolem nás a nechat se obsluhovat. Podivuhodná zkušenost! Učily jsme se přesměrovat svůj pohled od lidí, problémů, okolí, k Pánu. K Pánu, který na nás čeká v našem srdci, k Pánu, který touží po setkání s námi. On se na nás opravdu těšil a měl pro nás připraveny dárky. Pro každou jiný, osobní, na míru šitý.

Začalo to už biblickým veršem, který jsem našla na posteli: *„...nerozhlížeť se úzkostlivě, já jsem tvůj Bůh...“ Iz 41,10.* To opravdu sedlo. V komunitě Blahoslavenství v Dolanech u Olomouce jsem byla poprvé a třebaže jsem se sem velmi těšila, bylo to nové, neznámé, trochu nezvyklé katolické prostředí. Přijmou mě tu? Nebudu se cítit jako cizinec, vetřelec? Ne. Vždyť tu na mě čeká můj Pán, náš společný Pán, jediný Pán.

V pátek ráno mě Hesla JB (*„Kdo by chtěl dnes něco ze svého dobrovolně obětovat pro Hospodina?“ 1Par 29,5*) vybídla dobrovolně odevzdat mnohé, co si v sobě přivážím (nejen únavu, vztahy, práci, ale i zkušenosti a vzpomínky z minulých „dnů ticha“, abych mohla do uvolněného prostoru přijmout Boží dary pro tuto chvíli, tento čas).

Během dne jsme byly zahrnuty silným slovem na téma celého duchovního cvičení: *„Síla a důstojnost je jejím šatem.“ Př 31,25.* Sestra Veronika nás zvala přijmout svou identitu tak, jak mě vidí Bůh, jak mě on stvořil. Uf, to byla práce. Nešlo to hned. Měla jsem pocit, že je toho tolik, že to ani nedokážu strávit.

Hodně nám pomáhaly biblické tance, nebo přesněji modlitba gestem. Jde o modlitbu, při které se modlí nejen má ústa, ale celé mé tělo. Jednoduchá gesta vtahují do modlitby celého člověka. Dost dobře nejde oddělit to, co říkám, zpívám a myslím, od toho, co dělám. Klidná hudba, prosté melodie i slova pomáhají otevírání se Bohu. Nejde o nic násilného, snad kromě silného pozvání do Boží blízkosti, pod jeho pohled, do jeho přijetí.

„Vím, ty mě znáš, vím, že mne voláš, Pane, jménem. Tady jsem. K tobě přicházím, Pane můj.“

V přednáškách i na jiných místech se stále opakuje slovo (jak jsem ho vnímala já): základ je vztah s Kristem. V jeho blízkosti jsi naplněna a z toho, co dostaneš, pak můžeš dávat dál. Uč se být s Kristem, o ostatní se postará Bůh. Nikdy není pozdě vložit lásku do vztahu.

Pro pěstování vztahu s Kristem jsme dostaly pět praktických nástrojů:

Osobní modlitba (být věrná, i když nic necítím, mám pocit, že to nemá smysl, že jsem něco zanedbala, a tak nemá ani cenu znovu začínat; žít v přítomnosti, jediné v přítomné chvíli mohu přijmout Boží milost pro danou situaci).

Odpuštění (styl života, ve kterém nebudu skladovat/pěstovat hořkost; přicházející zranění průběžně ošetřovat, chodit s nimi za Pánem; žehnání – hráz proti zlu).

Zříkání se věcí, které nevedou k životu (zbytečná slova, zraňující poznámky, soudy o druhých,...).

Živit se Božím slovem (jsme zodpovědné za to, čím se plníme; být v kontaktu s Božím slovem; námaha a pravidelnost přinese ovoce).

Chvála a vděčnost (jde o postoj před Bohem – i v situaci, kdy věci nejsou dořešené, chválím, vyznávám, že Bůh je Bohem; vděčnost za to, co mám, třebaže není vše, jak bych chtěla).

Místo závěru mého sdílení o Boží milosti střípek z nedělního rána:

Vracím se z ranního ztišení a jdu kolem zadních vrátek do komunitní zahrady. To by bylo, kdybych to teď nemusela celé obcházet a mohla projít těmi vrátky, říkám si. Jenže vrátka jsou samozřejmě zamčená. Bydlím v domě mimo komunitu, a proto mám klíče od hlavního vchodu. Co kdyby to náhodou pasovalo, napadá mě. Zkousím to, zkousím, a ono to funguje! Otvírá se přede mnou nádherná, tichá zahrada. Chvilku zápasím s vytažením klíče, ale nakonec se vše podaří. Procházím zahradou a žasnu. Tak já měla celý pobyt v ruce klíče, ale nenapadlo mě je použít. Mám pocit, jako by na mě Pán spiklenecky mrkl: To jsem rád, že jsi na to přišla. Už dlouho máš klíče do mé blízkosti, odpočinutí, náruče,... jen jsi je nepoužívala.

Ano, máme klíče. Kéž je používáme, vždyť Pán se na nás těší, čeká, až k němu přijdeme. Věřím vám. Má mnoho cest, pro každého tu jeho. Divuplný Bůh... buď mu chvála!

Iva Oukropcová

PRO MLÁDEŽ

Víracar - zamyšlení pro konfirmandy a jiné zájemce

Představ si víru - jako auto. Proč? To je jednoduchý – Bůh existuje, ať tomu věříš nebo nevěříš, Bůh tě miluje, ať tomu věříš nebo nevěříš, Bible o tom říká všechno, ať tomu věříš nebo nevěříš. Tyto věci fungují nezávisle na tobě a budou fungovat i bez tebe. Jediné, co to dává do pohybu ve tvém životě, je, že tomu začneš věřit.

Když ses narodil, možná tě nechali pokřtít. Jakože vstup do světa víry. Zatím však víry rodičů. Takže jako mimino tě připoutali do autosedačky a jedem! Pokud jsi měl štěstí - máš věřící rodiče, kteří víru používají - vozili tě v autosedačce víry na výlety, do školky, k doktorce,... Pokud jsi takové štěstí neměl, byl tvůj křest zřejmě jen zkušební kolečko po parkovišti autosalonu. Ale to neřeš. Pokud tohle čteš, znamená to, že to s vírou chceš zkusit a to je supr.

Takže je to tady: nastal den konfirmace. Třeba ne úplně den D, ale věk, kdy se rozhoduješ sám a konfirmace ti dává právo usednout za volant své

vlastní víry a otočit klíčkem v zapalování. Motor tiše zapřeďe a tobě naskočí husí kůže při pomýšlení na nedozírné dálky a cesty plné dobrodružství.

Už je to tvoje, je to víra a může tě někam dovézt. Jezdí na modlitbu a na Boží slovo. No, voni i některý skutečný autáky jezdí na modlitbu, ale to je jiný téma.

Já se ptám, jakou zařadíš rychlost? Když pojeděš na jedničku, můžeš v tom autě leccos dělat, poslouchat zběsilou muziku, muchlovat se s holkama (klukama), pařit s kámošem videohry, ale daleko nedojedeš. Po pár letech zjistíš, že jsi pořád na stejný podělaný ulici jako, když jsi vyjel. Nikam ses moc nedostal. Tak od čeho to auto máš?

Nebo můžeš zařadit neutrál, to hodíš šaltpáku doprava a ono to jede samo: chodíš do kostela, čas od času uděláš, co se od tebe chce, pomůžeš doma, nemluvíš sprostě, plníš si úkoly, zvládáš školu - prostě hodnej kluk (holka). Ale jinak nic moc neřešíš. Jo, spousta lidí běží na neutrál, nemastný neslaný.

A nebo to můžeš pořádně roztočit. Když jedeš 200 po dálnici, tak nemáš čas na zběsilou muziku, muchlování, videa. Nestíháš být ani jen tak hodnej kluk (holka). Ale taky někam pořádně dojedeš, hodně toho poznáš - o sobě, o Bohu, hodně lidem pomůžeš. Jo, někdy je to pořádná jízda, fakt mazec. Prostě hustý. Navigace naprogramovaná Duchem svatým, namluvená Ježíšem Kristem (no, hlas Pavla Lišky je víc cool, já to chápu, ale jemu svěřit svůj život? Nikdy!). Takže, nohu na pedál a měj se starej světe!

No, a taky jsou lidi, který - auto dostali, klíčky dostali, ale v životě nenesadli. Auto jim hnije v garáži v podobě křestního listu, ale nikdy nepoznali, kam je může víra dovézt.

A to jako kam? - už tě slyším. Prostě tam, kam tě nohy nedonesou, kam slova nedolehnou a oči nedohlédnou. Víra je dar. Ne od rodičů, ne od farářů, ale od Boha. Přesně tak, výrobcem toho parádního fára je Hospodin, který chtěl, aby ses celým životem nemusel trmáčet pěšky, všechno oddřít jen ze svých sil. A hlavně aby tě pak něco dostalo přes tu propast na konci týhle štace. Kapišto?

Poznámka pro uživatele Víry:

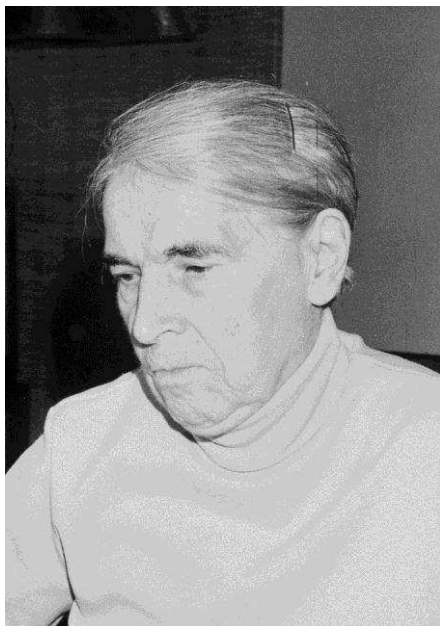
Tak jako auta maj svý značky, i víra by mohla mít svý značky, BMW - BJB, Citroen - ČCE, OktaviaComBi- CB, Ferrari - AC. Ale taky ApoštolPavelFord, KingDavidcar, Janwagen.

A nejlepší je Fiat - Fiat voluntas tua (buď vůle tvá). A pozor! Některé typy bohužel nejedí víc než 50 km/h (záleží na roku výroby). A zase ty rychlejší valí jak diví, ale brzo si v nich člověk nabije čumák. Tak bacha - kdo vybírá, přebere. Hlavně ale nasedni a jed!

Kateřina Rybáriková

Vzpomínka na Boženu Komárkovou

Členka našeho sboru v Brně I sestra Božena Komárková se narodila 28.1.1903 v Tišnově v rodině stavitele. Měla ještě tři starší sourozence. Se svou sestrou Drahomírou se po smrti otce přestěhovaly do Brna, kde Božena Komárková po maturitě na reálném gymnáziu začala studovat na filosofické fakultě Masarykovy univerzity obory filosofie, historie a zeměpis. Po ukončení studia se ucházela o učitelství těchto oborů na gymnáziu, avšak pro nedostatek míst učila na obecné škole nejprve v Teplicích Šanově, krátkou dobu působila na Městském učitelském ústavu pro vyšší ženská povolání v Brně a pak opět přešla na obecnou školu v Březové-Brněnci. Až v roce 1935 začala učit na gymnáziu v Ivančicích, odkud byla v roce 1939 přeložena do Ostravy. V době protektorátu se zde zapojila do

odbojové organizace „Obrana národa“, což byla skupina inteligence a důstojníků s centrem v Brně. V roce 1940 byla zatčena a po vyšetřovací vazbě v Breslau (Vratislavi) byla v roce 1942 souzena v Berlíně. Z jedenácti souzených bylo šest odsouzeno k trestu smrti a Božena Komárková se zbývajících zatčenými v této kauze dostala dvanáct let káznice pro přípravu „velezrady“. Pobyt v káznici strávila ve Slezsku v Jauer (dnes Javor) poblíž Vratislavi. Káznici osvobodila Rudá armáda v únoru 1945. Vedení útvaru Rudé armády využilo její výtvarné nadání a jazykové znalosti a nevyhnalo ji k „pochodu smrti“, ale zaměstnalo ji do června 1945 překreslováním vojenských map. Potom se „autostopem“ dostala po několika dnech svízelného putování do Brna. Moje první setkání s tetou Boženkou bylo 8. června 1945, kdy u nás zazvonila paní menší postavy s čepicí na hlavě a malým zavazadlem v ruce. Maminka i další členové rodiny byli nadšení, že se v podstatě zdravá vrátila. Ubytování našla u bratra své švagrové v Brně-Černých Polích. Začala učit na klasickém gymnáziu na Legionářské ulici, dnešní třída kpt. Jaroše. Na filosofické fakultě pokračovala na disertační práci Obec Platónova a Augustinova. V únorových dnech 1948 byla svými kolegy na gymnáziu zvolena do Akčního výboru Národní fronty. Jakmile nadřízené orgány zjistily, že není členkou Komunistické strany, byla ze své funkce za čtrnáct dní odvolána a v novém školním roce nesměla na gymnáziu učit. Potom učila nějakou dobu na nižší střední škole v Brně-Husovicích. Její

pedagogické působení se nadřízeným orgánům nezdálo vhodné, proto pracovala nějakou dobu v Pedagogické knihovně, ale i odtud musela zakrátko odejít.

Od roku 1951 jí byl přiznán invalidní důchod pro zdravotní postižení kvůli následkům věznění, které trvalo pět a půl roku. Od odchodu do důchodu se věnovala dále svým zájmům, studovala a psala filosofické úvahy a rozборы. Neztratila kontakt s mládeží, přednášela, vedla diskuse, zejména na akcích Akademické Ymky. Akademická Ymka ji totiž přivedla k zájmu o víru a o dění v evangelické církvi.

V roce 1928 pořádalo křesťanské studentské hnutí organizované v Akademické Ymce v Tišnově letní konferenci, které se Božena Komárková zúčastnila. Setkala se zde s výraznými křesťanskými osobnostmi nejen mezi středoškolskými a vysokoškolskými profesory, ale i mezi studenty, rozhodla se pro křesťanství a vstoupila do Českobratrské církve evangelické. V padesátých letech hrála významnou roli její činnost při organizování a vedení letních brigád mládeže, které se konaly převážně v Jeseníkách. Současná generace sedmdesátníků, kteří se brigád zúčastnili, stále vzpomíná na zážitky a příhody a hlavně na vztahy mezi účastníky těchto brigád, které ovlivnily mnohé z nich na celý život. Kontakt s mládeží i s dalšími lidmi, kteří se zajímali o křesťanskou nauku, filosofii a to, jak se vše projevuje v životní praxi, uskutečňovala Božena Komárková zejména po podpisu Charty 77, kdy se v jejím bytě konaly semináře k aktuálním problémům. Samozřejmě ji postihly výslechy a domovní prohlídka, která se opakovala též po podpisu manifestu „Demokracie pro všechny“ v roce 1988.

Její vědecké činnosti a společenským aktivitám se dostalo několika ocenění. Po přijetí habilitační práce, která posléze vyšla knižně spolu s disertační prací „Obec Platónova a Augustinova“, obdržela doktorát filosofie na MU a byla jmenována docentkou v oboru dějin filosofie. Již v roce 1982 jí udělila čestný doktorát teologická fakulta bazilejské university jako ocenění za uplatňování lidských práv jak v teorii, tak v životě. V roce 1991 jí byl udělen Řád T. G. Masaryka za celoživotní zápas o demokracii, duchovní hodnoty a svobodu národní společnosti.

Moje teta Božena Komárková mě přivedla nejprve do nedělní školy, potom do dorostu, na brigády a do dalších setkání s členy naší církve. Měla významný vliv na rozvoj mých znalostí a vědomostí a životní postoj. Musela jsem se pod jejím vedením učit latinu, i když jsem navštěvovala jen střední školu, protože trvala na tom, že bez znalosti latiny není člověk vzdělaný, že se nenaučím cizí jazyky, zejména gramatiku. Také mě cvičila v matematice, probíraly jsme spolu i jiné problémové předměty. K jejím povahovým vlastnostem patřila i velká obětavost a praktičnost. Když nemohla svým přátelům v nesnázích pomoci jinak, pletla pro ně svetry.

Dodnes oceňuji její postoje ke svobodě, spravedlnosti, k právům a pravdivosti nejen v osobním životě, ale i ve vztahu k veřejnosti.

PhDr. et ThDr. Božena Komárková zemřela 27.1.1997 v Brně ve věku 94 let. Příčinou smrti byla rakovina. Její urna s ostatky je umístěna na Ústředním hřbitově v Brně na hrobovém místě rodin Petrželkova a Sladkovských.

Olga Hanzlová

HISTORIE

Morava tolerantní – 2. část

Husitská revoluce nezasáhla Moravu tak pronikavě jako Čechy. Na Moravě se k husitství nepřipojila největší moravská města a nezanikly nejvýznamnější katolické instituce v čele s olomouckým biskupstvím. Na druhé straně se však na Moravě přiklonila k husitství mnohem větší část šlechty než v Čechách, a především většina nejzámožnějších panských rodů. Morava měla kolem roku 1600 necelý milion obyvatel. Co do významu byla třetí zemí České koruny po Čechách a Slezsku před oběma Lužicemi. Měla vlastní zemský sněm a stavovskou vládu v čele se zemským hejtmánem. Zemský sněm se scházel střídavě v Brně a Olomouci. Cizinci psali o Moravě jako o kraji vína na jihu a obilí na severu. Vedly tudy důležité cesty z Vídně do slezské Vratislavi a polského Krakova (jantarová stezka). Během 16. století po ní přišlo mnoho pro víru pronásledovaných poutníků, kteří zde již zůstali.

Většina země byla nekatolická, ke katolické církvi se hlásilo 20 % obyvatel. Protože se moravští stavové nepřidali k odboji proti císaři Ferdinandovi I. (1546-1547), uhájili si i větší stupeň nezávislosti a náboženské snášenlivosti než poražené Čechy. Po roce 1547 se sem přesunula základna Jednoty s vyššími školami v Ivančicích a Přerově, který byl baštou vzdělanosti humanisticko-protestantského typu (Jan Blahoslav, Jan Amos Komenský). Pár kilometrů odtud však byla Olomouc, sídlo katolické hierarchie v čele s biskupem, kapitulou a jezuitskou universitní kolejí, představitelkou vzdělanosti humanisticko-katolického ražení.

Na Moravě nacházeli útočiště lidé pronásledovaní v Čechách i po celé Evropě. Nové sbory zde založila nejen Jednota, ale i novokřtěnci, kteří přišli z německy mluvících zemí, žili v uzavřených komunitách a měli společný majetek. Trvali na křtu dospělých a byli výbornými řemeslníky a hospodáři, kteří platili svým ochráncům dvojnásobné daně.

Moravská šlechta se skládala z menší skupiny pánů a početného stavu rytířského. K největším velmožům patřil olomoucký biskup, který sídlil nejčastěji v Kroměříži. Velké statky měla olomoucká kapitula a staré kláštery (Rajhrad a Louka). Velká města byla královská a zůstala věrná Římu. Protestanti v nich se museli často obracet na venkovské fary.

Změna poměru sil

Koncem 16. století se ke katolické církvi hlásili z významnějších rodů na Moravě pouze páni z Pernštejna, páni z Hradce (na Telči) a Haugvicové z Biskupic. Začátkem století začíná přliv katolické šlechty ze sousedních zemí

- rakouští Ditrichštejnové (Mikulov), čeští Berkové (Velké Meziříčí a Budišov), slezští Pruskovští (Bzenec), uherští Doczyové (Vizovice). Přibývají také konvertité - např. rakouští Lichtenštejnové (Boskovice) nebo Albrecht z Valdštejna.

Před Bílou horou žilo na Moravě pod katolickou šlechtou, olomouckým biskupstvím a kláštery dohromady asi 42 % poddaných. Katolická byla i královská a komorní města (Olomouc, Brno, Hradiště, Uničov, Kyjov).

Katolickou vrchnost tak mělo asi 50 % poddaných. Ti však byli převážně evangelického vyznání různých směrů. Mnozí katoličtí majitelé panství nechávali svým poddaným svobodu, jiní se je však snažili přivést zpět k římskému vyznání. To zvyšovalo napětí a nejistotu.

Podobný posun lze doložit v počtu far. Olomoucká diecéze, která tehdy zahrnovala většinu Moravy, měla 640 far. Z nich bylo v roce 1560 katolických pouze 50 a v roce 1590 se počet zvýšil na 70. V roce 1619 bylo však již 280 far katolických.

Z celkového počtu 360 evangelických far byla v té době menší část - asi 150 - ovlivněna přísným luterstvím, které se odmítalo sblížit s Jednotou (sever a východ Moravy). Největší část - asi 200 farností - se hlásila k novoutrakvismu, který hledal společnou řeč s liberálnějším směrem luterství, jehož zásady formuloval Filip Melancton, tzv. filipisté (západní část Moravy). Nekatolické správy měla Jihlava, Znojmo, Nový Jičín a Šumperk.

Jednota měla na Moravě sbory s vlastním správcem na 86 místech, na dalších 49 se konaly bratrské bohoslužby a kazatel tam docházel. Bratrských kazatelů bylo na Moravě asi 120. Největší sbor byl ve Ždánicích, který měl i s okolím na 600 osob. Celkem měla na Moravě Jednota asi 24 tisíc členů, což byla asi 3 % obyvatel.

Kromě toho žilo na Moravě kolem roku 1610 na 54 místech asi 20 tisíc novokřtěnců, což představuje asi 2,5 % obyvatel Moravy. Větší centra měla kolem 400 obyvatel (Nové Mlýny, Alexovice, Dambořice, Němčičky, Mackovice, Podivín, Přibice, Strachotín, Mikulov), menší zhruba 300, včetně žen a dětí. Jejich dvůr v Alexovicích navštívil 4. února 1620 král Fridrich Falcký při své cestě na Moravu. Novokřtění darovali králi železnou skládací postel a bílé nádoby.

Česká konfese

S nástupem císaře Maxmiliána (1564-1576), který měl blízko k luterství, se zdálo být zákonné uznání náboženské svobody v Českém království na dosah ruky. Utrakvisté a Jednota sepsali roku 1575 společně tzv. Českou konfesi, která měla umožnit otevřenou existenci různých směrů luterství, původního utrakvismu i Jednoty. Maxmilián ústně slíbil její uznání, ale nakonec zakázal i její vydání tiskem. Teprve v roce 1609 se českým protestantům podařilo vynutit si na císaři Rudolfovi povolení České konfese (v tzv. Rudolfově majestátu na náboženskou svobodu). V tu dobu však už měla Morava vlastního panovníka, kterým byl Rudolfův bratr Matyáš. Při své volbě zaručil

Moravanům dosavadní svobody a náboženskou toleranci, takže zde Majestátu nebylo třeba.

Protireformace

Římská církev byla vítězným nástupem reformace zpočátku zaskočena, na tridentském koncilu (1545 - 1563) však získala nové sebevědomí a pokusila se znovu získat ztracené pozice. Nástupem Ferdinanda II. Štýrského (1617 - 1637) na český trůn se náboženská situace vyostřila. Proti sobě stála myšlenka státu stavovského a habsburského absolutismu. Domácí katolická šlechta byla zvyklá na vzájemnou spolupráci s protestanty. Císař, který byl vychován jezuitou, považoval uznání jiné víry za zradu římské církve. V Čechách i na Moravě již delší dobu působili jezuité, kteří si dali za cíl obrátit její obyvatele na pravou víru. Řada mladých evangelických šlechticů přestoupila ke katolictví, což jim umožnilo získat významná místa u dvora.

Spor o dva kostely na arcibiskupském a klášterním panství v severních Čechách a ve východočeském Broumově přivedl české stavy v roce 1618 k povstání, defenestraci královských úředníků a volbě nového krále. Stal se jím Fridrich Falcký, který byl reformovaného vyznání, k němuž měla blízko Jednota. Morava se k povstání zpočátku pod vlivem svého hejtmana Karla staršího ze Žerotína nepřipojila. Nakonec byla však i ona stržena do víru událostí a nový král přijal 6. února 1620 v Brně hold moravských stavů před kostelem brněnských jezuitů, kteří byli jako nepřátelé vyhnáni ze země a jejich kostel předán Jednotě.

Důsledky porážky na Bílé hoře

Vítězství protestantů nemělo dlouhého trvání a po prohrané bitvě před Prahou nový král utekl ze země. Vůdčí osobnosti povstání byly potrestány ztrátou majetku a pokud včas neutekly, tak i na hrdle. V Brně byl před Starou radnicí 27.3.1628 za účast v povstání popraven Václav Bítovský z Bítova, zatímco Zdeněk Brtnický z Valdštejna zemřel již 24. června 1623 ve vězení na Špilberku. Všichni nekatoličtí kněží museli postupně opustit zemi. Kvůli víře odešlo do vyhnanství několik desítek tisíc lidí. Většinou doufali, že se brzy vrátí. Jednou z posledních možností zvratu v poměru sil bylo v roce 1645 neúspěšné obléhání Brna Švédy, kteří odtud chtěli táhnout na Vídeň.

Nakonec byl v roce 1648 uzavřen vestfálský mír. Čechy i Morava musely přijmout víru svého panovníka. Kdo z poddaných a měšťanů nepřijal katolickou víru, byl zbaven všech práv a mohl být potrestán vyhnanstvím a ztrátou majetku. Dosavadní pluralita víry skončila a protestantské kostely převzala římská církev. Chrámy byly znovu vysvěceny a postupně vybaveny barokním mobiliářem. Prvky gotické a renesanční výzdoby, které odkazovaly na dobu náboženské snášenlivosti, byly považovány za kacířské a zachovaly se jen výjimečně. Výstava se pokouší ukázat, co se na různých místech dochovalo do dnešních dnů.

Pro výstavu Morava tolerantní zpracoval Jiří Gruber, dokončení

LIDÉ VE SBORU

Brno I

1.7.	Ladislav Bárta	60 let
1.7.	Bedřiška Köhlerová	105 let
2.7.	Vlasta Michalská	91 let
2.7.	Anna Seberová	75 let
5.7.	Marie Šťastná	70 let
5.7.	Vladimír Zhoř	84 let
6.7.	Marie Pivcová	83 let
6.7.	Zdenka Škeříková	82 let
7.7.	Libuše Plínová	93 let
8.7.	Růžena Burgetová	86 let
10.7.	Věra Doleželová	88 let
10.7.	Božena Zhořová	80 let
12.7.	Anna Smutná	86 let
17.7.	Jiří Kučera	30 let
17.7.	Vlasta Nykodýmová	88 let
22.7.	Hana Syrovátková	40 let
26.7.	Věra Firbasová	60 let
26.7.	Ilona Jelínková	75 let
27.7.	Veronika Prokopová	20 let
29.7.	Jarmila Orlová	77 let
29.7.	Zuzana Vidláková	50 let
30.7.	Milan Kopřiva	76 let
3.8.	Marie Matoulková	60 let
5.8.	Dagmar Rottová	60 let
6.8.	Hana Geissler	30 let
8.8.	Josefa Přikrylová	91 let
9.8.	Šárka Hartová	40 let
9.8.	Kateřina Rybáriková	40 let
12.8.	Jaromír Šilha	20 let
13.8.	Libor Měšťan	80 let
13.8.	Zdeněk Přikryl	82 let
14.8.	Vlasta Dvouletá	87 let
15.8.	Radmila Jedličková	89 let
15.8.	Libuše Kotoučková	75 let
15.8.	Blahoslava Ondrová	97 let
18.8.	Danuše Černá	76 let
19.8.	Miloslava Mikšovská	75 let
25.8.	Viera Holečková	84 let
27.8.	Jarmila Davidová	79 let
28.8.	Jiří Zezula	30 let
29.8.	Vlasta Zukalová	87 let

Brno II

4.7.	Dorothea Kellerová	50 let
5.7.	Věra Vašíková	90 let
8.7.	Věra Randýsková	88 let
11.7.	Jaroslav Urban	70 let
17.7.	Libuše Holečková	84 let
26.7.	Marie Fillippovová	74 let
30.7.	Vlasta Šuláková	73 let
3.8.	Věra Uhlířová	85 let
3.8.	Ladislav Vašina	85 let
5.8.	Oldřich Pliskva	73 let
10.8.	Zdeněk Vojtíšek	89 let
10.8.	Vlasta Melicharová	85 let
10.8.	Alena Šebestová	78 let
16.8.	Petr Merta	75 let
16.8.	Alena Trojanová	75 let
16.8.	Miloslav Mikuš	40 let
22.8.	Štěpánka Zálešáková	90 let
28.8.	Libuše Mahelová	71 let

Pokřtěni byli:

- 27.5. Jan Vojtěch, nar. 2011
3.6. Vít Řihák, nar. 2011
17.6. Viktorie Štěpánková, nar. 2011

Konfirmováni byli:

Jan Sebera, Adéla Lokajová, Eva Malachová, Filip Michal, Matěj Michal, Barbora Popelářová a Michal Waldhans. Spolu s nimi se ke křtu připravovala Anežka Rybáriková.

Oddáni byli:

- 2.6. Gabriela Šromová a Jakub Hájek
9.6. Irena Rusnoková a Josef Janoušek
30.6. Anna Semotamová a Jiří Pešák
30.6. Renata Pospíšilová a Zdeněk Kunc

Rozloučili jsme se:

- 25.5. Pavel Zajíc, nar. 1945
14.6. Jaromír Chmelík, nar. 1919

ŽIJÍ MEZI NÁMI

Devadesátiny faráře Josefa Průši

Bratr farář Josef Průša se dožívá devadesátých narozenin v Domě důstojného stáří ČČSH v Brně-Maloměřicích. Je třetím nejstarším evangelickým farářem žijícím v důchodu v Brně. Tam je na pokoji s emeritním biskupem ČČSH Karlem Pudichem, dříve by měli o čem s chutí debatovat, ale jejich duševní a tělesná kondice už to moc nedovoluje. Německé evangelické církve přispěly na stavbu, a tak se zde jedenkrát v měsíci konají evangelické bohoslužby, které zde po několik roků velmi rád konal náš jubilant. Ve zdejší kapli pokřtil svá pravnoučata, děti vnučky Michaely, a v domově jej navštěvuje dcera Myra a mladší vnučka Nicole s manželem a s dalšími jeho pravnoučaty. Měl také radost z návštěvy brněnského seniora a farářky z heršpického sboru, i my další jej navštěvujeme, chceme jej potěšit, ale nevíme, zda se to daří.

Bratr farář se narodil 10. června 1922 nedaleko Myslbořic, kde máme sociální ústav. Tam také nějaký čas pobýval, ale táhlo jej to víc do Brna, kde má své nejbližší. Maturoval v roce 1943, vysoké školy byly zavřeny, tak přijal povolání za prozatímního diakona (studenta bohosloví) do sboru v Třebenicích až do 30. června 1945, pak pokračoval ve studiu bohosloví na pražské Husově evangelické fakultě a v roce 1947 byl v Brně ordinován. Následovalo krátké vikářování na Vsetíně a pak už konal službu faráře ve Džbánkově, kam si přivedl i svou manželku Dášu, rozenou Vencovou, a tady se manželům narodila jediná dcera Myra. Pak putoval při nepřízni církevních tajemníků do Rovečného (1955-1960) a pak ještě do Heršpic u Slavkova, kde zůstal víc než 25 let (1960-1986) až do odchodu do důchodu ve Slavkově. Jeho první paní

zemřela, když sloužil v Heršpicích. Druhá manželka, také Dáša, jej provázela až do svého úmrtí téměř dvacet roků. Po mnoho let vykonával funkci předsedy seniorátní Jeronýmovy jednoty. V důchodu přijímal pozvání ke kázání a vypomáhal v rádiu TWR.

V roce 2010 finančně umožnila vnučka Michaela vydat v Brněnské tiskové misii sbírku čtyřiceti kázání dědečka Josefa Průši s názvem Dobrý strom nese dobré ovoce. Výtěžek připadl Domu důstojného stáří v Maloměřicích.

A tak se připojujeme ke gratulantům s přáním Boží blízkosti.

Jiří Novák

DÍKY A PROSBY

Hospodine, Pane náš, dal jsi nám rozum, abychom hledali pravdu a moudrost. Dal jsi nám cit, abychom poznali, co je to milovat a být milován. Dal jsi nám svobodnou vůli, abychom se mohli rozhodovat. To všechno jsme, Pane, dostali, a přitom tyto dary neumíme používat. S pravdou se míjíme, moudrostí pohrdáme, láskou šetříme a svobody se dobrovolně zříkáme. Co je nám platný rozum, když stejně nechápeme... A tak tě, Pane, v tuto chvíli prosíme, odpusť nám naše nevědomé omyly i vyložené naschvály. Naši nechápavost i naši intelektuální pýchu. Naše sobectví i naši zbabělost. Prosíme tě, Pane, vracej nám naději, kdykoli ji ztrácíme, protože nic jiného nemáme. Dávej nám lásku, kdykoli je jí nedostatek, protože láska hojí šrámy na duši. Posiluj naši víru, abychom neklesli pod tíhou vin či lhostejnosti. Amen.

Modlitba zazněla na schůzi staršovstva sboru Brno I 18. 6. 2012

ZE SBORU BRNO-ŽIDENICE

Jak se žije v Mali

V pátek 18. května se konalo opět setkání sboru v Židenicích. O svých zkušenostech z dvouletého pobytu v západoafrické republice Mali nám přijela vyprávět Jana Škubalová ze Zábřeha, v současné době žijící v Praze. Že je to žena velmi schopná a akční, jsme mohli poznat už z její úvodní poznámky, že pracovní cestě do Mali předcházelo pět let života ve Francii, kde zpočátku pracovala a pak na vlastní náklady vystudovala bakalářský obor „Management rozvojové a humanitární pomoci“.

Do Afriky odjela po svých studiích přes francouzskou organizaci vysílající dobrovolníky. Jejím úkolem bylo sledování plnění projektových úkolů a zejména toku financí, což se ne vždy líbilo jejím domorodým nadřízeným, kteří by se rádi z projektu obohatili sami. Přednáška o životě v Mali byla velmi obsažná, dozvěděli jsme se řadu informací, z nichž vyjímám:

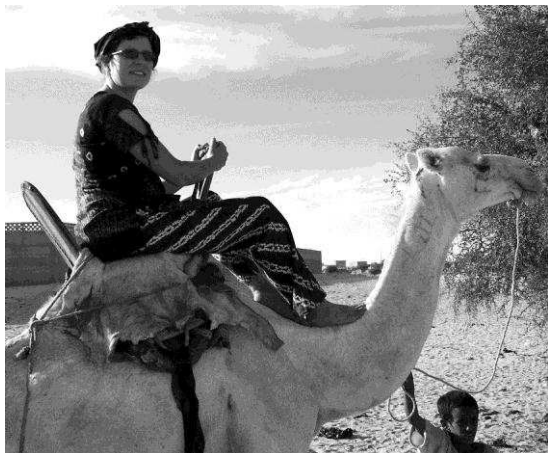
Republika Mali vznikla dekolonizací a rozpadem federace se sousedním Senegalem v roce 1962. Žije v ní asi 13 mil. obyvatel. Negramotnost dosud

dosahuje v některých oblastech kolem 70 %. Ženy přivádějí na svět v průměru sedm dětí, přičemž každé páté dítě se nedožije ani pěti let.

Polovinu území tvoří poušť Sahara. Život lidí se odehrává podél hlavní řeky Niger, která se každoročně po velkých deštích vylévá z břehů a přináší úrodné náplavy. Na nich se daří zejména rýži a prosu. Negativní stránkou tohoto jevu je množství komárů a tím i nemocí a nemožnost zbudovat natrvalo infrastrukturu – zejména silnice. Zcela jiný charakter krajiny má jih, který je úrodný s dostatkem vodních toků, vytvářejících i atraktivní vodopády.

Velký význam pro obživu lidí má chov dobytka. Pro chovatele je příznačné, že se se svými stády pohybují podle vhodnosti pastvin. Přecházejí tak hranice jednotlivých států a často jsou na hranicích nuceni platit úplatky.

Nejnebezpečnějším zvířetem je hroch, který plave pod vodou, avšak svou silou dokáže převrátit i člun. Kromě hrocha žijí v Mali také krokodýli, stádo toulavých slonů, pouštní lišky, veverky a samozřejmě velbloudi. Záplavová zóna pak slouží jako hnízdiště zimujícího ptactva nejen z Evropy.

Zajímavé jsou i stavby - mnohé jsou postaveny ze speciální směsi zvané „banco“. Tento stavební materiál se připravuje z jílu, oslího trusu a slámy a kromě dobré izolační schopnosti umožňuje pozdější snadné opravy pouhým přidáním dalších vrstev. Na obrázku jsme viděli největší takto postavenou stavbu na světě - mešitu v Djenné, která je hojně navštěvována turisty a chráněna UNESCO.

Obyvatelstvo v Mali tvoří různé kmeny, lišící se svým náboženstvím a z toho vyplývající kulturou a stylem života. Většinové náboženství je liberální sunitský islám, který vyznává 90 % obyvatelstva. Muslimové se považují za potomky Izmaele a okázale slaví svátek beránka, narození a křest Mohameda, ramadán aj. Kaddafi podporoval hojnou stavbu mešit a s tím i škol Koránu. Je až dojemné, jak se v nich chlapci učí nazpaměť dlouhé úseky z koránu v arabštině, aniž by rozuměli pojmům a celkovému obsahu. Rodiče jsou rádi, že mají o syny postaráno, ale praktické využití této výuky je minimální.

V Mali jsou také velice rozšířená různá animistická náboženství – např. kult krávy u Fulfuldů, tance masek na ochranu proti zlým duchům u Dogonů či oběti drůbeže přírodním božstvům etnika Bambara. Ve středu země žijí dosud i lidožroutské kmeny Bobo, ke kterým se v době jejich rituálních oslav není radno přibližovat.

V důsledku misijního působení vznikaly křesťanské sbory různého zaměření (katolíci, baptisté, evangelikálové, letniční aj.) Ty také organizují školní výuku na podstatně vyšší úrovni, ale nabízená místa nestačí pokrýt potřebu. Většina škol v Mali je státní, laická a na velmi nízké úrovni. Do jedné třídy chodí až 120 dětí!

Křesťané slaví svátky osobitě, ujal se zvyk o hlavních svátcích tisknout tematické látky s biblickými verši, z nichž si celá rodina ušije nové šaty. Muslimové charakterizují křesťanské náboženství jako „jednoduché“, čímž chtějí vyjádřit, že na své členy neklade velké nároky. Někteří až závidí, že křesťanská víra nezakazuje jíst vepřové, bavit se a nepřikazuje pravidelné modlitby a půsty. Dokonce jsou i tací, kteří kvůli jistotě spasení dodržují z každého náboženství něco, „protože kdo ví, která cesta je ta správná“.

Velkým přínosem zemi jsou projekty zahraničních organizací, hlavně ty, které podporují výdělečné aktivity, jimiž si Afričané postupně zajistí obživu z vlastních zdrojů. Jedná se např. o chov slepic nebo pěstování a zpracování cereálií (sója, arašidy, proso) na přípravu výživné kaše pro podvyživené děti. V pozadí těchto nápadů stojí velice často schopní Afričané, kterým bylo umožněno studium v Evropě, vrátili se a chtějí pomoci své zemi.

To se nedá říci o politických hnutích, které v touze po moci a zbohatnutí usilují o vojenské převraty. Tak došlo v poslední době k odtržení severní části země a vyhlášení samostatného státu Azawad. Ten kvůli působení extremistických muslimských hnutí přestal být bezpečný pro civilní obyvatelstvo a 200 000 lidí ho již opustilo. Také musely odejít zahraniční organizace. Mali právě čelí nejhorší politické a humanitární situaci v novodobých dějinách.

Co dodat závěrem? Člověku je úzko, když vidí, jak chudé země jsou pustošeny nesmyslnými válkami a přichází vniveč i to málo, co začalo fungovat. Z evangelia se dozvídáme, že i přesto má nadále smysl se dle svých možností angažovat ve prospěch potřebných lidí. Možná nemůžeme změnit celou zemi, ale můžeme změnit životní osudy našich bližních, třeba na druhém konci světa.

Jana Škubalová se z Mali vrátila a začala pracovat v Diakonii ČCE - Středisku humanitární a rozvojové pomoci. V dohledné době se chystá do Etiopie podpořit projekt tamější diakonie, týkající se péče o nezaopatřené děti skrze drobné živnosti žen. Více o tomto projektu na webové adrese <http://hrp.diakonie.cz/>.

Děkuji velmi Janě Škubalové za upřesnění faktů i dodání fotografie a přěju Boží ochranu na jejích dalších cestách.

Jana Slámová

Zámky naděje

Nedávno vyšla znovu pozoruhodná kniha Pavla Kohna Zámky naděje (název předcházejícího vydání byl Kolik naděje má smrt) s podtitulem Děti Přemysla Pittra vzpomínají. Ve 24 medailonech (včetně portrétu samotného autora – nevďěčného dítěte Přemysla Pittra, jak se sám nazval) zachycuje formou osobních vzpomínek a svědectví osudy židovských občanů ze států střední a východní Evropy. Všichni jako děti nebo mladí lidé prošli ghetty a koncentračními tábory a jako zázrakem unikli plánované likvidaci, a po návratu v roce 1945, ve špatném zdravotním stavu a bez rodičů, se shodou okolností dostali do ozdravoven, které v několika zámcích u Prahy zřídil Přemysl Pitter. Většina těchto dětí se potom rozhodla hledat si nový domov v Palestině či později v Izraeli. Autor s nimi v Izraeli natáčel rozhovory o jejich dětství, o tom, co prožili za války, o hledání nového domova, o jejich rodinách a názorech. Chtěl hlavně zjistit, do jaké míry na jejich život zapůsobil onen krátký poválečný pobyt v prostředí poznamenaném dobrotou a křesťanskou láskou. Všichni, jejichž osudy v knize ožívají, na Přemysla Pittra a jeho spolupracovníky vzpomínají s velikou láskou a vděčností.

V jednom z portrétů vypráví rabín Sinaj Adler, syn rabína dr. Šimona Adlera, o svém zážitku ze Štířína, který měl za mnoho let pokračování. „Protože jsem byl pobožný, nosil jsem jako všichni pravověrní Židé čepici a také jsem s pokrývkou hlavy jedl: Jednu neděli přijel Přemysl Pitter do zámku na návštěvu a přišel do jídelny, kde jsme zrovna obědvali. Když mě uviděl, přistoupil ke mně a čepici mi vzal. Byl jsem tím překvapen a nebyl jsem schopen mu rychle vysvětlit, proč ji na hlavě mám. Řekly mu to potom až naše pěstounky, které věděly, oč jde. O dvacet let později jsme my, židovské děti ze zámeckých ozdravoven, Přemysla Pittra s Olgou Fierzovou pozvali do Izraele, on sázel stromek v Aleji spravedlivých v Jad Vašem, a když jsme se v Tel Avivu setkali – to už jsem byl rabínem a byl také jako rabín tradičně oblečen, s černým kloboukem a v černých šatech – jakmile mě uviděl, přistoupil ke mně a zeptal se: ‚Jsi ty Wolfi Adler?‘ Já jsem přisvědčil a on řekl: ‚Promiň mi, že jsem ti tehdy na Štíříně při obědě vzal čepici.‘ Za dvacet let nezapomněl, že se toho omylu dopustil, a čekal na příležitost, aby to mohl napravit. Velice mě to dojalo.“

Na pozadí dramatických událostí posledních dvou třetin dvacátého století se odvíjí mozaika lidských osudů, lidí obyčejných i neobyčejných. Jak uvádí autor knihy: „Výpovědi mnou dotazovaných mají svou nespornou

dokumentární cenu. Byly a jsou to děti nejen Přemysla Pittra a Olgy Fierzové a jejich tehdejších poválečných spolupracovníků, ale i děti našeho věku. Navíc jsou příkladem toho, že i slabí a bezmocní mohou zvítězit nad hrubou silou, zlem a krutostí.“

Hana Dvořáková

CESTOVÁNÍ

Island – II

Z biskupství Skálholtu jedeme proti proudu řeky Tjórsá do vnitrozemí. Nad přehradním jezerem je v dálce vidět mohutná hora s mrakem – to je známá sopka Hekla. Asfaltovaná silnice končí, dalších 20 km se autobus plouží vyježděnými kolejiemi v písku pouštní krajinou mezi kopci jen místy pokrytými trávou. Večer dojíždíme do kempu Landmannalaugar asi 600 m nad mořem. V ploché kotlině pod horami teče potok, do něhož vyvěrají horké prameny, a tak si každý může vybrat teplotu vody podle chuti od chladné až po vřelou.

Ráno za slunečného počasí vyrážíme na celodenní túru do tzv. duhových hor tvořených horninou ryolitem, který vzniká při sopečné činnosti. Jsme v poušti, ale hraje to tu všemi barvami: černé vyvěreliny vystupující z oblých kopců nejrůznějších odstínů okru a hnědí, zelená tráva, u pramenů mechy a lišejníky, modravé jezero, žlutá síra, modrá obloha a bílé až šedé mraky, sněhová pole a ledovce. Místy ze země vychází sírový čmoud. Jdeme k fumarole: ze země stoupá sloupec páry se silným hukotem jako z teplárny. Nedá nám to vzít si jako suvenýr pár kamínků z černé lesklé skloviny.

Cílem výletu je stolová hora Hrafninnusker (1142 m) pokrytá ledovcem. Jdeme se podívat do velké jeskyně, kterou horké prameny vytvořily pod ledovcem. Udělám jen pár foto a jdu rychle ven zpod té obrovské masy ledu. Druhý den při zpáteční cestě ještě obcházíme kužel sopky i kráter, který má uvnitř velké jezero. Špičaté kopce mi připomínají krajiny Jana Zrzavého.

Zastavujeme u samoty, která je replikou farmy zasypané v 11. století sopečným popelem Hekly. Dlouhé domy mají zelenou travnatou střechu, uvnitř je dlouhý prostor, ohniště a stůl; dřevěná konstrukce drží střechu, podél stěn jsou palandy, tkalcovský stav. V přístavku jsou díže a kuchyňské náčiní. Sousední menší stavba ze stejných materiálů slouží jako kostelík.

Vracíme se autobusem na jižní pobřeží na hlavní okružní silnici č. 1 vedoucí kolem celého ostrova. Zastavujeme u mohutného 80 m vysokého vodopádu Skogafoss. Další den byla naplánovaná túra od tohoto vodopádu proti proudu říčky Skogar do ledovcového sedla v horách a návrat jinou dolinou. Celý den však váł silný vítr s „vodorovným“ deštěm, tak pod sedlem v mracích totálně promočení (i kapsa mojí goretexové bundy je plná vody) vzdáváme další výstup a vracíme se stejnou cestou. V kempu nás však čeká šok: louka, na které ráno stály naše stany, je prázdná. Kempem se prý valil potok a silný víchř povalil stany, tak je odtáhli do šaten. Postupně nacházíme naše věci, náš stan má jenom ohnuté duralové tyčky. Paní z kempu vzala lidem nejvíc mokré věci do své sušičky na farmě.

Jsme na jižním cípu ostrova. Vysoký skalní útes Dirhólaey vytváří mohutný most, pod kterým se valí vlny a rozbíjejí se o skaliska. Vděčným objektem pro fotografy jsou však hlavně pestrobarevní ptáci papuchalci, kteří hnízdí na skalních útesech pár metrů pod námi. Na sousední pláž z černých lesknoucích s oblázků se valí vlna za vlnou a přelévají se i přes skalní jehly v moři.

Nedaleko jsou Westmanské ostrovy. Jeden z nich byl v roce 1973 zasažen výbuchem sopky. Městečko Heimei muselo být evakuováno, valil se na něj proud žhavé lávy. Nápad fyzika chladit tekoucí lávu mořskou vodou a odklonit tak proud lávy byl realizován americkými vojáky a zachránil tak městečko i přístav. Sopečná činnost zde také vytvořila

zcela nový ostrov. Vědci sledují, jak je jeho povrch postupně kolonizován rostlinami i živočichy.

Pokračujeme dál na severovýchod do přírodního parku Skaftafell, který leží pod splazy největšího islandského ledovce Vatnajökul o rozloze 8100 km². Táhne se od moře až po nejvyšší horu Hvannadalshnúkur vysokou 2110 m. V roce 1996 se pod ledovcem probudila sopka. Vytvořila jezero o objemu 3 km³. Ledovcová hráz se však protrhla. V informačním centru sledujeme filmovou reportáž, jak se z říčky Skeidará stala hrůzná řeka o průtoku Amazonky, která brala do moře vše, na co narazila, včetně okružní silnice. V skanzenu parku nakukujeme do nuzných obydlí s drnovými střechami ze začátku 20. století.

Největší místní atrakcí je však Jökulsarlón – ledovcová laguna. Ledovcový splaz končí v jezeře, na hladině plují hory ledu bizarních tvarů. Z jezera voda teče asi 200 m dlouhou řekou přímo do moře. Lze si zakoupit projížďku oboživelným vozidlem po laguně. My raději fotíme ledovcové kry ze břehu a navíc i chvíli plaveme v laguně – voda je opravdu prudce osvěžující.

Přejíždíme pobřežní hřeben do vnitrozemí. Z ledovce Vatnajökul vytéká na sever vodnatá řeka Jökulsá á Fjöllum. Sledujeme, jak řeka na dvou kilometrech spadá ve třech vodopádech: 11 m vysoký Selfoss, 44 m vysoký Dettifos a 27 m vysoký Hafragilsfoss. Ohromeni stojíme nad sto metrů širokým mohutným (jako Labe po soutoku s Vltavou) proudem ledovcové šedé kalné vody, který spadá s ohlušujícím rachotem do hloubky, vodní tříšť zakrývá dno kaňonu.

Nocujeme v kempu Ásbyrgi. Široké údolí tvaru podkovy, bývalé řečiště, je chráněno vysokými skalními stěnami před větry. Díky tomu zde rostou stromy, jev na Islandu velmi vzácný. Večer oblohu rozzářila polární záře. Stezky v přírodním parku jsou značeny dřevěnými kolíky se zabarveným koncem. Vedou nás po okraji hlubokého kaňonu řeky se skalisky v proudu, na červenohnědý sopečný kopec, ke skalnímu hradu a dalším útvarům vzniklým sopečnou činností. Zajímavé je sledovat, jak ostrůvky malých vrb, chrastavce, silenky, mateřídoušky a dalších rostlin pomalu kolonizují sopečný písek. Potkáváme i kamennou mohylu. Dříve takto byly značeny v terénu stezky.

Na severním pobřeží opět sledujeme a fotíme ptáky, hlavně černé papuchalky s bílými tvářemi a břichem a červeným širokým zobákem a pařáty. V přístavním městečku Husavíku nastupujeme na loď na velrybí safari. Ze stěžně průvodkyně hlásí, kterým směrem je vidět ocas delfína, hřbet

velryby – jsou to však okamžiky, zachytit je na fotce je téměř nemožné. Na skalní věži v moři hnízdí spousta racků, papuchalků a dalších ptáků.

Vjíždíme do oblasti Mývatn. Obcházíme sluncem zalitý vodopád Godafoss. Když v roce 1000 na sněmu Islandčané přijali křesťanství, po návratu velmoží naházeli do vodopádu své pohanské bůžky. Na břehu jezera Mývatn stojí také kostelík Reykjahlíd. Při erupci sopky Krafla roku 1729 byla vesnice zničena proudem lávy. Podle legendy procesí s modlitbami faráře zachránily kostel i vesničany: tekoucí žhavá láva se zastavila těsně před zdmi kostela.

Oblast má poměrně mírné klima, kromě bohaté trávy je zde i park s uměle vysázenými stromy. Prý tu bývá hodně komárů, díky suchu nás moc netrápili. Vedle skutečných sopečných kráterů větších i menších rozměrů a skalních lávových hradů a měst zvláštností oblasti jsou pseudokrátéry - nemají jícen. Vznikly tím, že horká láva zalila jezírko a tlak vzniklých vodních par prorazil ještě tekoucí lávu jako při vaření kaše. Půda je zde pod povrchem stále horká, voda v podzemních puklinách je teplá a poskytuje tak příjemnou koupel.

Navštívili jsme oblast sopky Krafla, která je stále aktivní, soptila v roce 1984. I dnes je zde pruh různě horké půdy. Od r. 1977 geotermální elektrárna využívá teplo ze zlomové zóny, po svazích kopců vedou tlustá potrubí k turbínám. Vrty prý zjistily, že horké magma je zde jen 2,1 km pod povrchem. V této pusté oblasti proto potěší každá kvetoucí kytíčka v sopečném prachu.

Naše cesta po Islandu končí na východě v přístavu Seydisfjörður, kde jsme se nalodili na trajekt. Obrovské devítipodlažní plavidlo Norröna společnosti Smiril-line polyká množství cestujících, aut a autobusů. Loučíme se s Islandem a po krátké zastávce na Faerských a Shetlandských ostrovech třetí den večer vystupujeme v dánském přístavu Hanstholm.

Dalo by se ještě psát o mnoha dalších vodopádech, které jsme během cesty viděli, o hříbkách, které zpestřily naše večere, o bahenních sopkách a dalších sopečných jevech, o jedinečné nedotčené přírodě, místních lidech a jejich kultuře, ale lepší je zajet tam a vidět vše na vlastní oči.

Jan Franců

ZE STARŠOVSTVA

Brno I

V úvodu schůze popřál bratr kurátor bratru faráři k jeho životnímu jubileu. Následovalo obvyklé pracovní jednání. Příprava na Noc muzeí a kostelů byla i letos náročná, ale ohlas a návštěvnost byly výborné. Zdařilé byly i další akce: sborový víkend na Blažkově, který vedla sestra Marta Židková, a

červnové nešpory. Schválili jsme montáž osmi mříží v přízemí na Opletalově, které by měly zabránit opakovaným krádežím. Byl schválen plán bohoslužeb včetně přípravy rozhlasového přenosu 12. srpna. Řešili jsme převis přihlášek na prázdninový pobyt na Blažkově. O prázdninách by měly být zahájeny pozemní práce na Pellicově (kanalizace a přístupová cesta). V září bude vypsána sbírka na opravu varhan. Jsme rádi, že se přihlásili noví kostelníci do Červeného kostela. Sejde se ještě výchovná a stavební komise. Synodní radu požádáme o prodloužení místa pastorační pracovnice.

Jiří Gruber

Brno II

Staršovstvo přijalo zprávu o průběhu Noci kostelů v Blahoslavově domě a o víkendovém pobytu Nedělní školy a rodin na Blažkově. - - - Rekonstrukce prvního z opravovaných bytů v nájemním domě je u konce, v nejbližších dnech bude možné ji formálně ukončit; mezitím už začaly práce na nezbytných úpravách kazatelského bytu v 1. poschodí domu. - - - Staršovstvo projednalo návrhy nejdůležitějších termínů pro sborové akce od září tr., snad tím usnadníme přípravu na převzetí kazatelských prací při očekávaném nástupu do služby bratra faráře Martina Horáka. - - - Presbyterky a presbyteři přikročili i k rozdělení nezbytných služeb pro neděle v Blahoslavově domě a kazatelských stanicích o letních prázdninách. - - - Farář Jaroslav Vítek před závěrem oslovil staršovstvo a poděkoval starším sboru za spolupráci. - - - Ačkoli se závěr schůze opozdil, starší přesto setrvali i s dalšími členy sboru k večernímu přátelskému setkání a rozhovoru.

Jaroslav Vítek

Brno-Židenice

Na své poslední schůzi před prázdninami se staršovstvo vrátilo ke confirmaci a především k Noci kostelů, kdy do našeho sboru zavítalo přes 400 návštěvníků. Program byl pod vedením Romany Špačkové pečlivě připraven a věříme, že jsme hostům měli co nabídnout. — Na konec června připravujeme již tradiční sborovou neděli s pestrým programem a posledním přípravám byla věnována podstatná část schůze. Připravili jsme také předběžný plán některých podzimních sborových akcí (výstavy, pravidelné sborové večery a sborový zájezd). — Na druhou polovinu kalendářního roku jsme naplánovali odvlhčení a opravu fasády kostela a budeme rádi, když se podaří uskutečnit vše podle plánu.

L. Švanda

Brno - Husovice

Brno - Židenice

1.7. 4. neděle po sv. Trojici

Hu Štěpán Hájek

Žd Pavel Kašpar, VP
Bl Pavel Kašpar, VP

8.7. 5. neděle po sv. Trojici

Hu čtené

Žd Romana Špačková
Bl Romana Špačková

15.7. 6. neděle po sv. Trojici

Hu Štěpán Hájek
Ma Štěpán Hájek

Žd Romana Špačková
Bl Romana Špačková

22.7. 7. neděle po sv. Trojici

Hu Jiří Šimsa

Žd Pavel Kašpar
Bl Jan Asszonyi

29.7. 8. neděle po sv. Trojici

Hu Štěpán Hájek

Žd Romana Špačková
Bl Romana Špačková

5.8. 9. neděle po sv. Trojici

Hu čtené

Žd Pavel Kašpar, VP
Bl Pavel Kašpar, VP

12.8. 10. neděle po sv. Trojici

Hu Štěpán Hájek

Žd Romana Špačková
Bl Romana Špačková

19.8. 11. neděle po sv. Trojici

Hu čtené
Ma čtené

Žd Pavel Kašpar
Bl Pavel Kašpar

26.8. 12. neděle po sv. Trojici

Hu Jiří Šimsa

Žd Pavel Kašpar
Bl Jan Asszonyi

2.9. 13. neděle po sv. Trojici

Hu Štěpán Hájek
zahájení školního roku

Žd Romana Čunderlíková VP,
zahájení škol. roku
Bl R. Čunderlíková, VP

Brno I**Brno II****1.7. 4. neděle po sv. Trojici**

ČK 9:00 Olga Tydlitátová

BD Jaroslav Vítek

Tiš 13:45 Jaroslav Vítek

8.7. 5. neděle po sv. Trojici

ČK 9:00 Jiří Gruber

BD Jaroslav Vítek

15.7. 6. neděle po sv. Trojici

ČK 9:00 Olga Tydlitátová

Rych Olga Tydlitátová

BD Alexandra Hauserová

Tiš 13:45 Alex. Hauserová

22.7. 7. neděle po sv. Trojici

ČK 9:00 Jiří Gruber

BD Alexandra Hauserová

29.7. 8. neděle po sv. Trojici

ČK 9:00 O. Tydlitátová, VP

BD Jan Keřkovský

5.8. 9. neděle po sv. Trojici

ČK 9:00 Olga Tydlitátová

Rych Olga Tydlitátová

BD Jaroslav Vítek

Tiš 13:45 Jaroslav Vítek

12.8. 10. neděle po sv. Trojici

ČK 9:00 Jiří Gruber

rozhlasový přenos

BD Jaroslav Vítek

19.8. 11. neděle po sv. Trojici

ČK 9:00 Jiří Gruber

Rych Jiří Gruber

BD Jaroslav Vítek

Tiš 13:45 Jaroslav Vítek

26.8. 12. neděle po sv. Trojici

ČK 9:00 Olga Tydlitátová

BD Jaroslav Vítek

2.9. 13. neděle po sv. Trojici

ČK 10:00 Marta Židková

VP, zahájení školního roku

Rych Marta Židková

BD Jaroslav Vítek

zahájení školního roku

Kuř 10:30 Jaroslav Vítek

Tiš 13:45 Jaroslav Vítek

BK: Betlémský kostel v 8:30

ČK: Cervený kostel v 10:00

Rch: Rychmanov v 14:15

BD: Blahoslavův dům v 9:00

Kuř: Kuřim v 10:00

Tiš: Tišnov